

Použití úderného výsadkového svazku ve frontové útočné operaci

Redakčně upravený a zkrácený článek podplukovníka V. L. Gubara, uveřejněný v „Informačním sborníku Spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy“ č. 33/1987.

Z vědeckých zkoumání i zkušeností z operační přípravy Spojených ozbrojených sil a národních armád členských států Varšavské smlouvy vyplývají způsoby použití úderného výsadkového svazku ve frontové útočné operaci. Jedním z nich je současně s útokem vojsk na zemi organizace a uskutečnění útoku ze vzduchu v rozsáhlém měřítku. Přitom je zapotřebí v široké míře použít vzdušné výsadky, úderné výsadkové svazky i útvary a motostřelecké jednotky jako taktické vzdušné výsadky.

V průběhu frontové útočné operace byly nejednou vysazeny do týlu nepřítele 1 až 2 operační (vzdušná výsadková divize), 2 až 3 operačně taktické (úderná výsadková brigáda) a více než 100 taktických (rota, prapor) vzdušných výsadků.

Použití za útoku ze vzduchu tzv. vzdušného sledu napomůže zvýšení mobility pozemních vojsk, temp jejich útoku, včasnému obsazení důležitých objektů a výhodných čar, plnění dalších operačních úkolů.

Důležitá úloha při plnění operačních úkolů patří **úderným výsadkovým svazkům, útvarům a jednotkám**. Tyto výsadky jsou schopny okamžitě využít výsledků jaderných a palebných úderů k ovládnutí důležitých objektů v operační hloubce obra-

ny nepřítele a svou aeromobilností přispět ke značnému zvýšení manévrovosti pozemních vojsk.

Front spojeneckého složení bude mít ve své sestavě zpravidla **údernou výsadkovou brigádu**. V průběhu operace může plnit tyto **úkoly**:

- obsazení a zničení (vyřazení z boje) prostředků jaderného napadení, prvků průzkumných palebných systémů, míst velení, letišť, přístavů, radioelektronických prostředků a dalších objektů,

- obsazení a udržení důležitých čar (prostorů), komunikačních uzlů, přepravišť, průsmyků a horských přechodů a letišť,

- zamezení přísunu záloh nepřítele a odchodu jeho vojsk z fronty,

- napomáhání v obklíčení a zničení nepřítele útočícím vojskům,

- ničení nepřátelských vzdušných výsadků vysazených v týlu vlastních vojsk a uskupení, která pronikla do hloubky sestavy,

- obranu samostatných směrů, prostorů, mezer a odkrytých boků vlastních vojsk, přehrazení trhlín v operační sestavě, které vznikly po nepřátelských jaderných a palebných úderech.

K hlavním principům použití úderných výsadkových svazků a útvarů patří jejich

použití na hlavním směru s rozhodnými cíli, v těsné součinnosti se svazky i útvary jiných druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, které útočí čelně. Základem jejich činnosti je maximální rozhodnost a aktivnost, vedení smělých čelních úderů a úderů do týlu nepřítele, efektivní využití palubní výzbroje vrtulníků ve spojení s různými způsoby činnosti jednotek na zemi a ve vzduchu.

Ke splnění stanovených úkolů má brigáda značné bojové možnosti.

Propočty potvrzují, že **úderná výsadková brigáda**, posílená letkou bojových a dvěma letkami dopravních bojových vrtulníků, s využitím výsledků jaderných úderů vedených v její prospěch (v jaderné válce), úderů raketového vojska a podpůrného letectva je schopna bez dalšího doplnění materiálními prostředky **vést boj** v odtržení od vlastních vojsk, která útočí čelně, **1 až 2 dny**.

Brigáda na plných počtech je schopna **současně zničit** velitelská stanoviště polní armády a armádního sboru nebo stálá a polní letiště, nebo 3 až 4 takové objekty jako je oddíl Lance, dále bránit horský přechod, průsmyk, přepraviště na vodní překážce a současně přitom zničit 6 až 7 motorizovaných rot nepřítele.

Je však nutné předpokládat, že možnosti brigády nejsou neomezeny. Její **dení ztráty mohou činit**: u živé síly — 15 až 20 %, obrněné techniky — 20 až 25 %, jiných druhů bojové techniky — 10 až 15 %. Při vedení případové činnosti mohou být tyto ztráty ještě větší, zvláště u techniky, protože shromažďovat a opravovat vyřazená vozidla v týlu nepřítele nebude pravděpodobně možné. Proto k opakovanému použití operačně taktického vzdušného výsadku v průběhu frontové útočné operace bude nutné včas předvídat opatření k doplnění ztrát úderné výsadkové brigády připravenými vojáky, bojovou technikou, výzbrojí, municí a dalšími materiálními prostředky (zkušenosti z operační přípravy svědčí o tom, že na přípravu brigády k **opakovanému použití** jsou zapotřebí 3 až 4 dny).

Při vysazení v hloubce operační sestavy nepřítele k obsazení a udržení určitých prostorů (čar) **zaujímá brigáda obranu v šířce 15 až 20 km a do hloubky 10 km**. Přitom je schopna (s uvedenými posilovacími prostředky) odrazit útok do síly mechanizované nebo motorizované divize pravděpodobného nepřítele.

K vysazení budou brigádě vyčleněny vojenské dopravní letouny, dopravní a dopravní bojové vrtulníky. Z toho vyplývá, že v závislosti na prostředcích vysazování

může být brigáda vysazena padákovým nebo padákovým a přistávacím způsobem.

Vysazování je účelné uskutečňovat jedním vzletem. To zajišťuje překvapivé použití výsadku, včasné soustředění jeho úsilí ke splnění bojových úkolů, spolehlivé umlčení systému PVO nepřítele v průletovém pásmu a obranu výsadku proti úderům ze vzduchu (i v tomto případě má svůj význam faktor překvapení, při dalších vzletech bude nepřítel schopen uskutečnit manévr silami a prostředky PVO, stíhacím letectvem do průletového pásma a vojsky do prostoru vysazení).

Zkušenosti potvrzují, že pro **přepřevahu** úderné výsadkové brigády na plných počtech vzduchem jedním vzletem bude **zapotřebí přibližně 150 až 160 vrtulníků Mi-6, 90 až 100 vrtulníků Mi-8 a 35 až 40 vrtulníků Mi-26**. Bude-li těžká technika vysazena letouny vojenského dopravního letectva, pak při přistávacím způsobu bude nutné vyčlenit do **30 letounů An-12** (místo vrtulníků Mi-26) a při padákovém způsobu vysazení přibližně dvakrát více.

Bojovou činnost brigády budou podporovat bojové a bojové dopravní vrtulníky, kterým velí velitel brigády.

Je nutné poznamenat, že úderné výsadkové svazky a útvary mají vyšší mobilní a manévrovací schopnost než svazky a útvary výsadkového vojska. To jim umožňuje rychle a s překvapením působit ve stanoveném prostoru a vést boj v širokém pásmu i do velké hloubky. Např. při potřebě uskutečnit manévr v průběhu plnění úkolu do hloubky 50 km bude úderná výsadková brigáda potřebovat asi **jednu hodinu** (svinutí bojové sestavy, nasednutí a naložení bojové techniky a výzbroje, doručení úkolů jednotkám — přibližně 30 minut, vzlet ze 4 až 5 ploch a shromáždění vrtulníků ve vzduchu do 5 minut, bojový let 17 minut, vysazení výsadku a rozvinutí ke zteči 10 až 15 minut).

Tato vysoká mobilnost úderných výsadků má pozitivní význam při činnosti v podmínkách za použití jaderných, chemických a vysoce přesných zbraní. S využitím trhlín i mezer v operační sestavě nepřítele i v zamořeném terénu mohou být vysazeny a působit prakticky v celé operační hloubce.

Za pobytu výsadku na vlastním území, jeho mimořádná manévrovatost a především aerobilnost, zabezpečují vysokou odolnost úderných výsadkových svazků, útvarů a jednotek i za použití nepřátelských vysoce přesných zbraní.

Úderná výsadková brigáda je prostředkem velitele fronty. Zpravidla je používána

na směr hlavního úderu frontu jako **operačně taktický výsadek**. Jeho použití tvoří základ veškeré úderné činnosti vojsk ve frontové útočné operaci.

Plánování použití výsadku a jeho velení uskutečňuje štáb frontu. Do podřízenosti velitele armády může přejít po vysazení (shozu) do týlu nepřítele v pásma určité armády. V některých případech **může být brigáda přidělena armádě**, která působí na směr hlavního úderu nebo na samostatném operačním směru. V tom případě plánování jejího použití a velení v průběhu boje uskutečňuje štáb armády.

Při plánování je nutné předpokládat:

- uskutečnění opatření při přípravě výchozího prostoru pro vysazení, způsob soustředění úderné výsadkové brigády a vrtulníkových útvarů v tomto prostoru,
- přípravu k vysazení a boji, organizaci vysazení, tj. počet vzletů, směry a profil letu,
- stanovení pásma umlčení prostředků PVO nepřítele, jaká opatření přijímají síly a prostředky frontu (armády) k zabezpečení vysazení, pořadí a způsoby splnění bojového úkolu výsadku, palebné přípravy i podpory jeho bojové činnosti, zabezpečení manévru ze vzduchu a na zemi,
- rozpracování opatření bojového, speciálního technického a týlového zabezpečení úderného výsadkového svazku, organizace velení a spojení.

Příprava výsadku k činnosti je zpravidla vykonávána ve **výchozím prostoru pro vysazení, který je vzdálen 100 až 120 km** (při vysazování z letounu 150 až 200 km) od linie fronty. Kromě plánování a organizace bojového použití brigády v týlu nepřítele je v tomto prostoru prováděna připravenost techniky a výzbroje, vytvořené zásoby materiálních prostředků, je organizována bojová a politická příprava v souladu se stanoveným úkolem nebo předpokládaný charakter činnosti. Vrtulníky přilétají do výchozího prostoru pro vysazení většinou bezprostředně před začátkem nakládání, které končí 5 až 10 minut před vzletem.

Hloubka vysazení operačně taktického vzdušného výsadku je **do 100 km**.

K vysazení (shozu) výsadku do týlu nepřítele je určován **hlavní a záložní prostor vysazení** o rozměrech 20krát 20 km a v jejich hranicích 4 až 5 přistávacích ploch.

Na počátku války při vedení vzdušné operace může být uskutečněn přelet úderných výsadkových svazků po umlčení sil a prostředků PVO nepřítele průletovými koridory, předurčenými pro vlastní letectvo, které se zúčastňují vzdušné operace.

V průběhu frontové útočné operace k zabezpečení průletu vrtulníků a letounů s výsadkem na palubě do prostoru boje je určována šířka **pásma umlčení prostředků PVO nepřítele**. Zpravidla zahrnuje šířku průletového pásma a dva parametry obrany protiletadlových prostředků nepřítele ve výši letu vrtulníků a letounů.

Vrtulníky letí v **malých výškách** a při jejich přiblížení k čáře radiolokačního zjištění a v prostoru aktivní činnosti stíhacího letectva nepřítele v **přízemních výškách** (15 až 30 m).

Propočty a rovněž zkušenosti z lokálních válek i z bojové přípravy vojsk svědčí o tom, že při letu v těchto výškách je systém PVO nepřítele neúčinný, protože prostředky ničení od doby zjištění výsadku ve vzduchu do zahájení účinné palby nejsou schopny dosáhnout bojové pohotovosti. Tím je zabezpečována velmi vysoká odolnost výsadku za letu.

Jako první do prostoru vysazení brigády je vysazena (shozena) průzkumná skupina, skupina k vyznačení přistávacích ploch a předemurý odřad. Tyto skupiny obsadí přistávací plochy, vedou průzkum celého prostoru a zabezpečují vysazení hlavních sil výsadku.

Bojový úkol úderným výsadkovým svazkům (útvarům) je stanoven na celé období činnosti v týlu nepřítele a rozdělen na **blízký a další. Obsahem blízkého úkolu** brigády je zpravidla zničení nepřítele, ovládnutí jeho objektů v prostoru vysazení a obsazení určeného prostoru nebo čáry. **Další úkol** tkví ve veškeré následující činnosti v týlu nepřítele a může zahrnovat obsazení objektů v novém prostoru, zničení záloh, vedení přepadové činnosti s různými cíli, vedení vstřícných úderů v součinnosti s vlastními vojsky, která útočí čelně, nebo obrana dosažené čáry (prostoru) do příchodu útočících vojsk. V řadě případů bude výsadek další úkol plnit společně s operační manévrovací skupinou frontu nebo armády, která dosáhla a brání určitý prostor.

Hlavním způsobem plnění bojových úkolů v týlu nepřítele bude postupné ovládnutí a zničení nebo vyřazení důležitých objektů, rozmístěných ve značné vzdálenosti jednoho od druhého. V každém případě budou ovšem činnosti výsadku předcházet (v závislosti na objektu) úder frontového letectva, raketového vojska, bojových a dopravních bojových vrtulníků a palebná příprava. Zteč nepřítele je možné uskutečnit po vysazení útvarů a jednotek bezprostředně na objekt útoku, v jeho blízkosti nebo na přístupech k němu.

V činnosti úderných výsadekových svazků a útvarů je nejdůležitější rychlost a překvapení. Proto příslušníci výsadku po vysazení z vrtulníků z chodu přecházejí do útoku a za podpory dělostřelectva, bojových vrtulníků s maximální rychlostí se přibližují k objektu a obsazují jej nebo ničí. V průběhu bojové činnosti je vedena **přepadová činnost** (přepady). Její podstata spočívá v rozhodném přemísťování jednotek po území nepřítele na vrtulnicích, bojových vozídlech, obrněných transportérech, pěším pochodem nebo kombinovaným způsobem s cílem vytvořit výhodné podmínky ke zničení nepřítele nebo vyjití do nového prostoru bojové činnosti.

V závislosti na stanoveném a dříve plněném úkolu brigáda uskutečňuje **přepadovou činnost** na plných počtech nebo částí sil. Její hloubka může dosahovat až 100 km.

Hlavními způsoby plnění úkolů v průběhu přepadové činnosti jsou útok z chodu, přepadení objektu, úder a léčky, udržení (obrana) výhodné (důležité) čáry (objektu), zřizování zátarasů atd. Úkoly mohou být splněny jak s vysazením úderných výsadekových a jiných jednotek, tak jen palebnými údery bojových a dopravních bojových vrtulníků ze vzduchu.

Při obsazení důležitých objektů a čar v týlu nepřítele bude brigáda velmi často vést **obraný boj**. Jeho doba bude záviset na stanoveném úkolu, stavu brigády, charakteru činnosti nepřítele, tempu útoku vlastních vojsk, terénu a dalších faktorech.

Základ obrany brigády tvoří:

- jaderné a palebné ničení nepřítele prostředky nadřazeného a všemi prostředky brigády,

- vedení aktivního boje předsunutými oddády, bojovými a dopravními bojovými vrtulníky s výsadkem na palubě a samostatně na osách přísunu záloh k prostoru boje výsadku,

- úporná obrana obsazených prostorů (čar, objektů) jednotkami výsadku, jejich manévry palbou a jednotkami včetně využití vrtulníků.

V některých případech v průběhu frontové útočné operace může být celá úderná výsadeková brigáda, nebo část jejích sil použita ke zničení (blokování) vzdušných výsadků nepřítele, jeho aeromobilních útvarů a velkých diverzních průzkumných oddádů, které působí v týlu našich vojsk.

Výjimečný význam při použití úderných výsadekových vojsk má organizace **všestranné součinnosti**, protože v těchto případech je k plnění bojového úkolu použito značné množství sil a prostředků různých druhů ozbrojených sil, druhů vojsk a speciálních vojsk. Proto součinnost výsadku s letectvem, PVO, OMS, vojsky, která působí čelně, dále otázky palebného ničení nepřítele v prostorech vysazení a radioelektronického rušení jeho radioelektronických prostředků v průletových pásmech a v prostoru činnosti brigády vyžadují podrobné sladění a upřesňování v průběhu operace. Na tom v nemalé míře závisí úspěšné plnění bojového úkolu výsadkem.

Úloha a místo úderných výsadekových útvarů a svazků ve frontových operacích neustále narůstají. To má za následek jejich další rozvíjení při zdokonalování organizační struktury i způsobů jejich použití. Při dialektickém hodnocení stavu a rozvoje úderných výsadekových vojsk je možné **předpokládat, že budou plně motorizovány, budou mít vlastní tabulkové bojové a dopravní bojové vrtulníky a budou schopny přepravy vzduchem vlastními prostředky.**

V sestavě frontu může být několik (3—5) **úderných výsadekových brigád**, organizačně začleněných do úderného výsadekového sboru. Takové uskupení může plnit úkoly i operační manévrovací skupiny. Přitom

bude značně mobilnější než motostřelecké a tankové divize [armádní sbory], které působí v sestavě OMS. Toto uskupení úderných výsadekových vojsk v součinnosti s výsadekovou divízi, operačními manévrovacími skupinami, letectvem, taktickými vzdušnými výsadky, průzkumnými diverzními skupinami a oddády zabezpečí vytvoření trvalého a aktivně působícího sledu v celém pásmu útoku frontu v týlu nepřítele.

Kromě toho existence úderného výsadekového sboru vytvoří předpoklady k uskutečnění mohutné **úderné výsadekové operace** do celé hloubky bojového úkolu frontu v rámci frontové útočné operace.